

Een leesvoormiddag

OP HET LEONARDO COLLEGE VAN DENDERLEEUEW

Bij de start van het nieuwe schooljaar ontwierpen wij een sessie over lezen voor de vakgroep Nederlands op de pedagogische studiedag. We besloten om na een bespreking van de opgaven van het laatste PISA-onderzoek de collega's aan de hand van tien wetenschappelijk onderbouwde en concrete tips te laten nadenken en overleggen over de aanpak van het leesonderwijs in het vak Nederlands. Een van die tips zorgde voor het ontstaan van een vakoverschrijdend project op school.

Peter Van Damme, Marieke Van der Schueren & Daan Vandepitte

Over de auteur

PETER VAN DAMME

is vakbegeleider Nederlands bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen en praktijklector Nederlands in de educatieve master talen aan de KU Leuven. Hij was ook 28 jaar lang leerkracht Nederlands aan het VTI in Lokeren.

MARIEKE VAN DER SCHUEREN

is leerkracht Nederlands en Duits aan het Leonardo College in Denderleeuw.

DAAN VANDEPITTE

is leerkracht Nederlands en Engels aan het Leonardo College in Denderleeuw.

VERTREK VAN EEN INTERESSANTE VRAAG VOOR HET LEZEN

Een van de tips was: 'Vertrek van een (interessante) vraag vóór het lezen'. Echt lezen vertrekt immers dikwijls van een vraag die je hebt voor het lezen en staat dus vaak haaks op de instructie 'Lees de tekst en beantwoord de vragen' (zie ook p. 11-13 in dit nummer). We illustreren de kracht van deze tip aan de hand van het artikel *Alledaagse mysteries* uit het allereerste nummer van Fons (terug te vinden via de Fons-website). In dat artikel staat een uitgewerkt lesidee dat vertrekt van een aantal alledaagse mysteries. Aan de hand van interessante vragen als Hoe sms't een

Chinees? en Hoe overleef je een vallende lift? gaan leerlingen aan het lezen.

EEN WILD IDEE

De tip en de les slaan aan bij de vakgroep en tijdens het gesprek hebben we het ook over lezen in andere vakken. Zoals in vele scholen is het de vakgroep Nederlands die zich op de school engageert voor het taalbeleid. In ons vergaderenthousiasme formuleerden we een wild idee: we gaan de collega's van de andere vakken vragen om interessante vragen uit hun vakgebied en bijhorende teksten te verzamelen. We leggen hun kort het belang van lezen in alle vakken uit en organiseren dan een aantal leesvoormiddagen, samen met alle vakken en voor alle leerlingen. Die laten we carouselgewijs leeskilometers maken.

EEN WILD IDEE UITGEVOERD: DE LEESVOORMIDDAG VAN HET DERDE JAAR

We gaan even in op hoe we de leescarrousel hebben aangepakt voor het derde jaar. In verschillende kamers bevinden zich vier themagroepen, elk met hun vragen en teksten: talen, cultuur & economie, geest & lichaam en STEM. Alle leerlingen bezoeken de vier kamers met de volgende opdracht: ze lezen de vragen, kiezen een vraag waarop ze het antwoord willen weten en lezen dan in stilte de tekst die een antwoord geeft op die vraag. Daarna bespreken ze met elkaar wat ze gelezen en geleerd hebben, aan de hand van een aantal vragen en

opdrachten bij de tekst. Na ongeveer 40 minuten vertrekken ze naar de volgende kamer en herhalen ze deze werkwijze. In het kaderstukje vind je de vragen bij twee van de themagroepen.

NA DE LEES- VOORMIDDAG

Zo'n voormiddag zorgt voor een interessante dynamiek op school. Leerkrachten en leerlingen ontdekken en ervaren het effect van écht lezen. Onmiddellijk na de leesvoormiddag bevragen we de leerlingen. In de dertekst vind je een aantal reacties van de leerlingen. We halen uit hun tips alvast drie concrete werkpunten voor de volgende leesvoormiddagen:

- We gaan de leerlingen ook thema's laten voorstellen
- We kiezen voor meer fictiefragmenten
- We laten de leerlingen meer op papier lezen

Het feit dat de leerlingen ook zelf thema's willen aanbrengen, bewijst alvast hun betrokkenheid, terwijl hun vraag naar meer fictie ons gelukkig maakt en het feit dat ze liever op papier lezen ons hoopvol stemt.

ENKELE TIPS

In de aanpak van de leesvoormiddag verwerkten we nog enkele tips voor het leesonderwijs die aan bod kwamen in de vakgroep:

- Lees in stilte, maar praat hardop over het lezen.
- De inhoud doet ertoe. Stel tekstafhankelijke vragen.
- Maak leeskilometers met interessante en uitdagende teksten.
- Besteed aandacht aan woordenschat, zowel voor, tijdens als na het lezen. De leerlingen worden aangemoedigd om de betekenis van moeilijke woorden op te zoeken en te bespreken.

ENKELE REACTIES VAN DE LEERLINGEN

- Er zouden nog meer opdrachten mogen zijn
- Misschien voor een versnapering zorgen?
- Een wedstrijdelement voorzien kan helpen om sommigen extra te motiveren
- Uitgebreidere keuze per themagroep, en dichter laten aansluiten bij leefwereld
- Leerlingen zelf thema's laten aanbrengen
- Meer fictie toevoegen, meer stukken uit boeken
- Online lezen is minder leuk dus graag meer teksten voorzien op papier
- Veel interessante onderwerpen
- Leuke activiteit, leuke afwisseling

Interessante vragen STEM

1. Hebben we nog maar vier jaar te leven wanneer de bij sterft?
2. Hoe win je Monopoly elke keer?
3. Is de PlayStation 5 de laatste PlayStation ooit?
4. Werkt blazen op warme etenswaren echt?
5. Mag je altijd alle corona-cijfers geloven?
6. Hoe win je de Lotto?
7. Maken we onze planeet kapot met groene energie?
8. Wat wordt het volgende killervirus? En wat zal er gebeuren met corona?

Interessante vragen Cultuur en economie

1. Wat is er zo speciaal aan de Bremer Stadsmuzikanten?
2. Hoe werkt Spotify achter de schermen?
3. Is een dure koptelefoon beter voor je dan een goedkope?
4. Wat heeft ons alfabet met onze economie te maken?
5. Ben jij schuldig aan cultural appropriation?
6. Bestaat gepersonaliseerde reclame op tv?
7. Kan muziek genezen?
8. Hoe is de bekendste melodie uit de klassieke muziek tot stand gekomen?

Fons+

Op Fons+ vind je het materiaal dat het Leonardo College gebruikte voor het derde jaar. Je vindt er de presentatie en enkele teksten. We delen bewust niet alle teksten, omdat we de dynamiek die ontstaat wanneer collega's van verschillende vakken op zoek gaan naar interessante en uitdagende teksten net zo belangrijk vinden.

De leerkrachten van de vakgroep Nederlands van het Leonardo College in Denderleeuw die dit project vormgaven, zijn Daan Vandepitte, Paulien Vandriessche, Marieke Van der Schueren, Lut Lievens, Silke Geeraerts, Roxanne Keymeulen, Ann Segers, Sofie Sonck, Annelies De Vylder, Ann Van Langenhof, Riet Bronselaer, Synthia Cocquereaux, Veerle Keppens, Lobke Reyens en Laura Rombaut.